

Wystawa o poczcie

Pierwszą stację pocztową w Tomaszowie Mazowieckim Antoni hr. Ostrowski ulokował w 1824 roku w zabudowaniach folwarcznych przy pałacu Ostrowskich. Udostępniono dla niej trzy izby na biura, a obok – wozownię i stajnię na 12 koni. Drogą dojazdową była wschodnia część obecnej ulicy POW (wzdłuż dzisiejszego ratusza), od połowy XIX do początku XX w. nazywana ulicą Poczтовую.

Okolo 1850 r. stary budynek stacji najprawdopodobniej strawił pożar. Wkrótce przy ul. Pocztovej wybudowano ze środków rządowych nową stację. Był to murowany, parterowy budynek na rzucie prostokąta z dwuspadowym, stromym dachem krytym blachą. Po I wojnie światowej stary i ciasny obiekt przestał odpowiadać potrzebom poczty. Dlatego rozważano jego gruntowny remont albo budowę nowego gmachu. Miał być wybudowany na rogu ówczesnych ulic: Prezydenta Mościckiego i Pałacowej (wcześniej – ulicy Pocztovej). Bardziej opłacalne okazało się jednak zakupienie dla poczty w 1929 r. kamienicy przy ul. Prezydenta Mościckiego 14/18 (wybudowanej w 1885 r.). Do dzisiaj jest ona siedzibą Urzędu Pocztovej. Stary budynek poczty wykorzystywano na mieszkania, a w 1949 r. rozebrano z powodu fatalnego stanu technicznego (dzisiaj na tym miejscu stoi dom handlowo-usługowy „Tomax”).

W Tomaszowie funkcjonowała kolejno poczta Królestwa Polskiego, poczta rosyjska, niemiecka poczta okupacyjna, Poczta Polska, Deutsche Post Osten (Niemiecka Poczta Wschód) i znów Poczta Polska. W obiegu był pierwszy polski znaczek pocztowy (kasowano go stemplem z numerem 187), znaczki rosyjskie, później niemieckie z nadrukami Russisch-Polen i Gen[eral]-Gouv[ernement] Warschau, wreszcie od 1918 r. znaczki polskie, a w czasie II wojny światowej Generalnego Gubernatorstwa. W XIX wieku i jeszcze po odzyskaniu niepodległości – do 1926 r. – urząd pocztowy używał nazwy Tomaszów Rawski, później już Tomaszów Mazowiecki.

Na wystawie można zobaczyć przekrój historii tomaszowskiej poczty na przestrzeni XIX i XX w. – poprzez przesyłki wysyłane i otrzymywane w mieście w poszczególnych epokach, od najstarszych (jeszcze bez znaczków, opatrzonych wyłącznie stemplami pocztowymi). Przejmującym dokumentem tragicznej historii XX wieku jest korespondencja jeńców wojennych i więźniów obozów koncentracyjnych. Na uwagę zasługują też stemple okolicznościowe stosowane w Tomaszowie w latach 1966-2010. Prezentujemy także niepokazywane wcześniej fotografie związane z tomaszowską pocztą i jej pracownikami, elementy umundurowania, kroniki, dokumenty, a także sztandar tomaszowskich łącznościowców z 1961 r.

Obiekty prezentowane na wystawie pochodzą ze zbiorów tomaszowskiego muzeum, tomaszowskich kolekcjonerów: Jana Rybaka i Jacka Wolanda, Urzędu Pocztovej oraz Miejskiego Centrum Kultury – Skansenu Rzeki Pilicy.